

УРОК “ОТГОВОР НА ГОЛЕМИЯ ВЪПРОС: КАКВО ЩЕ СТАНЕ С ХОРАТА, АКО ИЗЧЕЗНАТ ДОБРИТЕ ДУМИ?”

Валентин Димитров Атанасов, Мария Михайлова Калинова,
Вангелия Николова Тодориева, Дафина Иванова Николова

Първо основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Гоце Делчев

Резюме: Истинско предизвикателство е да учиш в бъдещето, а не в миналото чрез Големите въпроси. Големите въпроси насърчават учениците да предлагат теории, да дискутират, да работят в екип и да мислят критично. Те са свързани с големи идеи, постоянно преосмисляне, правят се предложения, отговорите са обосновани, подкрепени с доказателства. Те са насочени към дълбок размисъл, смислена дискусия, дълго проучване, ново разбиране, личен опит, предишно образование, както и използване на значими връзки. Те често са отворени и сложни. Възможно е да не получат отговор, докато работят върху тях. Добрата практика е базирана на урок в 5 клас и е само малък пример за това как използваме големи въпроси. С нея популяризираме малко познатата педагогическа практика, която ни дава още една възможност за иновативно образование. Нашият Голям въпрос - урок беше посветен на добрите думи, които не трябва да изпускаме, защото са жизненоважни и необходими в ежедневието ни. Появата на тази статия е вдъхновена от Националния ден на добрата дума, който се провежда в България на 14 април.

Ключови думи: голям въпрос, отговор, хора, добрите думи, урок, ученици

Първо основно училище “Св. Св. Кирил и Методий” е училище с повече от век и половина история. Непрестанно се развива и усъвършенства, продължавайки просветното дело на своите патрони братята Кирил и Методий. Едно от най-известните училища в община Гоце Делчев и дори извън пределите ѝ. В него се обучават 567 ученици от 1 до 7 клас от 50 педагогически специалисти, в това число - психолог, педагогически съветник, логопед, ресурсен учител. То е в списъка на иновативните училища в България. През 2021 година е носител на наградата “Аз гарантирам щастливо детство” в категория “Успешна промяна” на ДАЗД. Определено е от Microsoft за Showcase School 2021-2022 г. Отлично от ДНК като „Дигитално училище на 2020 г.“ Национален инспекторат по образованието – София отличи Първо основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ със знак за качество в категория „Институционална среда“ на Първо място с 122 точки. В категория „Управление“ училището е на второ място, а в категория „Образователен процес“ е на трето място. При нас образованието е с традиции в духа, на които насърчаваме нашите ученици да мислят самостоятелно и да участват в училищното управление.

От 25 до 27 март 2022г. педагогически специалисти от училището ни участвахме в Национална конференция за иновативно обучение и добри практики в образованието „Училище за бъдеще“. Тя се проведе в град Банско. По време на конференцията намерихме приятели и получихме още повече вдъхновение, различни, реално приложими идеи и начини за преподаване, общуване с учениците и работещи решения за справяне с предизвикателствата пред училището днес. Усвоихме умения да задаваме целенасочено въпроси, да изследваме възможните отговори, да стимулираме критичното мислене и да утвърждаваме екипността между децата.

Как се случи да проведем урок “Отговор на Големия въпрос”?

Всички знаем силата на думите. Всеки я е почувствал върху себе си. Думите могат да ни трогнат, също така да ни наранят. Те могат да ни стоплят сърцето, могат и да ни разплачат. В ежедневието си с лекота използваме както добрите, така и лошите думи. С тях общуваме в реалния свят и във виртуалния. В този ред на размишления съвсем логично си зададохме въпроса: „Какво ще стане с хората, ако изчезнат добрите думи?“ И тъй като работим в иновативно училище, ние - Екипът за подкрепа за личностно развитие, решихме да попитаме тях. Написахме въвеждащата история и посетихме Група за целодневна организация на учебния ден 5 клас с ръководител Янка Лазарова. Имаше и повод –14 април. Датата е избрана от Фондация за активно развитие на уеб Национален ден на добрата дума. Вдъхновени от кампанията поставихме на масата за дискусии Големият въпрос “Какво ще стане с хората, ако изчезнат добрите думи?” Петокласниците имаха възможност да се разделят на екипи, да работят заедно, да потърсят отговорите надълбоко в себе си, да преживяват чрез представяне и накрая да се допитат до вечната мъдрост, която е скрита в книгите, природата, морето. Големите въпроси подобряват учебния процес, средата, културата във всяка класна стая; откликват на нуждите на учениците от познания. Самите ученици са водещи в големия урок, учейки се да поемат отговорност и да имат ангажимент за собственото си бъдеще. Изграждат умения в задаването на големи въпроси и чрез практиката, креативността се справят с неизвестността и несигурността на бъдещето.

Образователни и възпитателни цели на урока: Стимулиране активното мислене на учениците. Възпитаване в креативност и самостоятелност. Обогащане знанията на учениците за големите въпроси. Развиване на социалните умения на учениците чрез участие в групови дейности. Обогащане на чувствата и порождаване на емпатия.

Практически цели на урока: артистично представяне работата на групата; слушане с разбиране.

Какво е Големият въпрос?

Големите въпроси са тези, които нямат лесен отговор. Често са отворени и трудни, дори може да не получат отговор, докато работим по тях. Целта им е да насърчат дълбоки процеси на изследване и дискусия, а не намирането на лесни отговори.

Тези въпроси насърчават учениците да предлагат теории, да работят в екип, да мислят творчески и критично.

Въпросите могат да се свързват с това, което децата учат в училище, идват от ежедневието им преживявания, решаването на световни проблеми или нещо съвсем ново и неочаквано. Големите въпроси са не само за получаване на “правилните” отговори, но за изучаване на методите и уменията необходими, за да се намерят отговорите.

Отговорите на големите въпроси не се съдържат в интернет и не могат да бъдат копирани от Google. Поощряват общуването, споделянето, допитването до някой, който знае. Те са свързващ елемент между поколенията, изграждащ връзката помощ-доверие-приемане-прилагане.

Урокът започна с игра „Добрите и лошите думи“. Накратко можем да я опишем така: Водещият държи в ръцете си сочна, червена ябълка и прошепва една добра дума, адресирана до нея. Моли всички ученици да направят същото, когато вземат ябълката в ръце. След като се изредят всички ученици, водещият взема нова сочна, червена ябълка, но ѝ прошепва лоша дума. Учениците повтарят и това.

Забележка: Втората ябълка се подготвя още предният ден. Тя трябва да бъде леко наранена, но без видими следи по нея. Учениците не знаят за това. Пред тях двете ябълки се разрязват. Има въздействие видът на наранената с думи ябълка – тя е загнила отвътре, докато отвън си остава червена и сочна. Изводите се оставят на участниците.

След тази игра пристъпихме към задължителната за Големия въпрос въвеждаща история, която измислихме сами. Ето и нея: „Представете си, че сега излизате от училище и вън ви чака един самолет! Вие избирате как да изглежда той – голям, малък, бял или друг цвят. Стълбите се спускат и вие се качвате. Настанявате се в красивия салон. Представете си го! Двигателите се задействат и пилотът ви съобщава, че излитате! Усетете как самолетът се движи! Отделя се от пистата и полита нагоре към облаците! От прозорците на самолета училището изглежда съвсем малко. Вие продължавате да гледате навън и да се любувате на постоянно променящите се гледки. Редуват се ливади с планини, реки и езера. Виждате дори хора. След три часа кацате в непозната и никому неизвестна страна. Оказва се, че там имат нужда от вас! Обаче, присъствието ви в тази страна се пази в тайна! Само вие можете да помогнете на народа ѝ, който се управлява от жесток и тираничен владетел - магьосник. Хората са научили от една говореща книга, че само вие можете да ги спасите! Бързо слизате от самолета и ви повеждат към залата за тайни събрания. Там пред вас се изправя най-възрастният жител в царството и ви съобщава, че добрите думи са били откраднати от злия владетел. Хората се обезпокоили за децата си и какво ще стане с всички тях без добрите думи?! Вие познавате ли добрите думи!? – Да! Ето затова сте избрани! Разделете се на групи и помогнете на това царство и владетеля да разберат каква участ очаква всички, ако не бъдат върнати добрите думи. Животът им е във вашите ръце и способността да мислите творчески. Всеки може да избере в коя група да членува и не вдигайте шум, за да не ви чуе жестокият владетел, който все още не знае за посещението ви“. **ДАВАМЕ ВРЕМЕ ДА ПОМИСЛЯТ КАКВО ЩЕ СТАНЕ С ХОРАТА, АКО НЕ БЪДАТ ВЪРНАТИ ДОБРИТЕ ДУМИ. СЛЕД 15-20 МИНУТИ КАЗВАМЕ:** „След като добре помислихте и дълго мъдрувахте, не ви ли се иска да попитате и някой друг за съвет!?“ **ПРЕДВАРИТЕЛНО СМЕ ИЗРАБОТИЛИ И СКРИЛИ НА ТРИ МЕСТА ТРИ СВИТЪКА.**

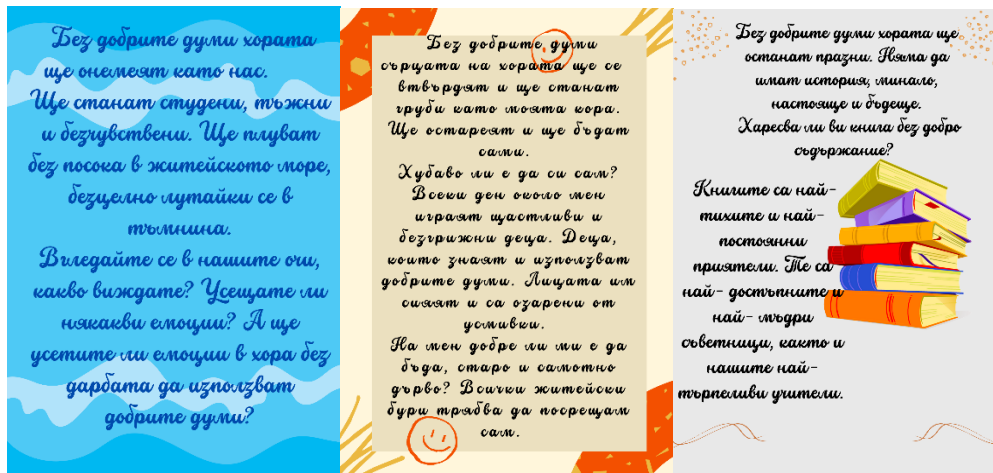
Първа група: Учениците трябва да намерят най-старото дърво в училището, което ще им даде съвет.

Втора група: Учениците отиват в двореца на „говорещата книга“, за да почерпят знания от нея.

Трета група: Членовете на тази група се спускат до морското дъно!

А какво е изписано на свитъците!? Знания!

След намирането на свитъците нашите ученици ги прочетоха и чак тогава се върнаха в класната стая (залата за тайни събирания), където продължиха разискванията по групи.

Фигура 1. Трите свитъка.

1. Дърво

„Без добрите думи сърцата на хората ще се втвърдят и ще станат груби като моята кора. Ще остарееят и ще останат сами. Хубаво ли е да си сам? Всеки ден около мен играят щастливи и безгрижни деца. Деца, които знаят и използват добрите думи. Лицата им сияят и са озарени от усмивки. На мен добре ли ми е да бъда, старо и самотно дърво? Всички житейски бури трябва да посрещам сам.“

2. Книга (училищна библиотека)

„Без добрите думи хората ще останат празни. Няма да имат история, минало, настояще и бъдеще. Харесва ли ви книга без добро съдържание? Книгите са най-тихите и най-постоянни приятели. Те са най-достъпните и най-мъдри съветници, както и нашите най-търпеливи учители.“

3. Морското дъно (аквариуми с рибки, намиращи се на партера в училище)

„Без добрите думи хората ще онемаят като нас. Ще станат студени, тъжни и безчувствени. Ще плуват без посока в житейското море, безцелно лутайки се в тъмнина. Вгледайте се в нашите очи, какво виждате? Усещате ли някакви емоции? А ще усетите ли емоции в хора без дарбата да използват добрите думи?“

След изтичане на определеното им време представител от всяка група се изправи да говори пред народа на омагьосаната страна и най-силните послания ще бъдат изпратени с вестносец до владетеля-магьосник.

Ние проведохме урока „Отговор на Големия въпрос“ в стаята за занимания по интереси, но препоръчваме да се направи на по-широко място, за да има повече пространство и учениците да не си пречат, когато дискутират. Всяка група получава листове за отговори и определя един писар. Групите търсят заедно своя свитък, за да се чувстват поравно включени.

Фигура 2. Моменти от работата.

Останаха ли учениците удовлетворени от своята работа? Това може би е важният въпрос в този момент. Ние не знаем отговора и затова попитахме тях. След дълго мъдруване, те стигнаха до извода, че ако изчезнат добрите думи хората ще станат нещастни, тъжни, неуверени и самотни; ще се чувстват наранени, обидени. Замислиха се, как самите те обиждат и нараняват другите около тях. Описаният от тях сив, зловен свят не им хареса. Пожелаха да живеят в разбирателство, любов, мир и да бъдат изпълнени с щастието, което носят добрите думи.

Според нашите пътешественици до тайнствената страна, ако добрите думи ги няма, лошите ще променят бъдещето на всяко общество, така както наранената ябълка, изглежда красива отвън, но потъмняла отвътре.

Благородните сърца на учениците от групата ЦОУД промениха заклинанието на злият магьосник и добрите думи бяха върнати на хората.

В знак на това, че разбрахме – без добрите думи не можем – в нашия училищен двор засадихме две „дръвчета на доброто“, които учениците на Първо ОУ окичиха с хартиени детелини, съдържащи добри думи, в същия този ден –14 април.

Представеният урок вдъхнови петокласниците и нас - техните преподаватели. Моделът разширява възможностите за иновации в българското образование и подобрява учебния процес. Той дава широта на мисълта и възможност да се прекрачи стандартното, да се скъси пътя към нуждите на учениците от нови познания. Големият въпрос е урок, който подобрява средата в класната стая и от тук в училище.